

РАДОМСЬКИЙ Ігор Петрович

провідний науковий співробітник відділу андрагогіки, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, м. Київ, Україна

кандидат педагогічних наук, доцент

АНДРАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ

Розвиток системи професійної військової освіти в Україні є предметом уваги широкого кола науковців. Формування та розвиток професійно важливих рис особистості у галузі військової освіти досліджували А. Галімов, О. Діденко, Д. Іщенко, В. Мірошніченко, Б. Олексієнко, О. Ставицький, В. Ягупов. Широке коло підготовки військових фахівців висвітлено у працях В. Береки, Р. Гуревича, Й. Гушеля, О. Торичного, В. Рахманова та ін.

В Україні законодавство з питань військової освіти активно удосконалюється шляхом внесення змін у відповідні закони та інші нормативно-правові акти. Так, Законом України “Про внесення змін до деяких законів України щодо військової освіти і науки” [1] опрацьовані зміни до певних законів з метою врегулювання питання надання освітніх послуг та здійснення наукової і науково-технічної діяльності у вищих військових навчальних закладах (ВВНЗ), закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання (ЗВО СУН), військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти (ВНП ЗВО), військових наукових установах (НУ). Зокрема, у Законі України “Про освіту” [2]: частину четверту статті 21 викладено у новій редакції, якою визначено нові складові, що належать до структури військової освіти, у тому числі введено новий термін “професійна військова освіта”, як спеціалізована освіта військового спрямування, яка здобувається за освітніми програмами на відповідних рівнях військової освіти з метою вдосконалення професійного рівня військового фахівця та набуття фахових компетенцій, що забезпечують виконання службових (бойових) функцій.

Розглядаючи види освіти в контексті системи військової освіти слід зазначити, що формальна освіта передбачає досягнення здобувачами визначених стандартами вищої освіти результатів навчання відповідного рівня освіти (першого, другого, третього та наукового) і здобуття кваліфікацій, що визнаються державою. Неформальна освіта поділяється на дві підсистеми: професійна військова освіта та підвищення кваліфікації. В. Рахманов розглядає професійну військову освіту як спеціалізовану освіту, яка здобувається у неформальній освіті за освітніми програмами з метою набуття відповідних рівнів військової освіти (тактичного, оперативного та стратегічного), вдосконалення професійного рівня військового фахівця, набуття фахових компетентностей, що забезпечують виконання службових (бойових) функцій [3, с. 284]. На думку науковця професійна військова освіта спрямована на підготовку фахівця, який здатний ефективно виконувати службові обов’язки у мирний час та бойових умовах, особливо у всіх складових сектора безпеки та оборони країни. Тому професійна військова освіта має бути прогнозованою, систематизованою,

спланованою, розробленою, здійсненою та керованою в усіх його проявах систематичним та оптимальним способом [3, с. 280].

Слід зазначити, що при організації професійної військової освіти слід застосовувати андрагогічний підхід. Ефективність освітньої діяльності при організації професійної військової освіти залежить від дотримання низки умов, які виконують роль допоміжних чинників у реалізації нормативних компонентів андрагогічного процесу (цілей, змісту, технологічного інструментарію, результатів). До провідних андрагогічних чинників вищезгаданого процесу, за визначенням А. Вітченка, належать такі:

1. Сприятливий психологічний клімат у військовому колективі, навчальній групі.
2. Налаштованість суб'єктів андрагогічного процесу на взаєморозуміння, співробітництво і співтворчість, досягнення позитивних результатів у спільній освітній діяльності.
3. Врахування індивідуальних, вікових, гендерних особливостей слухачів.
4. Спирання на життєвий, службовий, військово-професійний досвід здобувачів освіти.
5. Мотивованість слухачів до навчання і самоосвіти, виховання і самовиховання, розвитку і саморозвитку.
6. Особистісна сприйнятливність до інновацій.
7. Органічне поєднання в освітній діяльності традицій та інновацій, колективізму та індивідуальних потреб, змагальності та взаємопідтримки, взаємодопомоги.
8. Пріоритетність самоосвітньої підготовки слухачів.
9. Особиста відповідальність слухачів за результативність власної освітньо-професійної підготовки.
10. Залучення слухачів до самоактуалізації і самооцінювання, усвідомлення власної значущості в реалізації освітніх цілей.
11. Прагнення до професійного зростання та самовдосконалення.
12. Дієвий зворотній зв'язок між суб'єктами навчальної взаємодії. оперативний контроль і стимулювання навчальних досягнень слухачів [4, с. 104-105].

Перспективними є напрямки наукових розвідок у напрямках проектування андрагогічної моделі навчання офіцерів певної ланки військового управління.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про внесення змін до деяких законів України щодо військової освіти та науки. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/198620#n39>
2. Про освіту. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show-/2145-19#Text>
3. Рахманов В.О. Основні підходи до системи професійної військової освіти в Україні. Збірник наукових праць “Військова освіта“ Національного університету оборони України. 2021. № 1 (43). - С. 279-288.
4. Вітченко А. Особливості освітньо-професійної підготовки слухачів ВВНЗ на засадах військової андрагогіки. Збірник наукових праць “Військова освіта“ Національного університету оборони України. 2020. № 2 (42). - С. 100-110.